

Årsrapport 2005

Borg biskop og Borg bispedømmeråd

Begeistring – Omsorg – Raushet - Glede

Årsrapport 2005

Borg biskop og Borg bispedømmeråd

I Ny biskop – ny begeistring

Mot årets slutt fikk Borg bispedømme ny biskop. Helga Haugland Byfuglien fikk et enestående sterkt votum fra menigheter og medarbeidere i bispedømmet. Hennes oppstart som biskop markerer både slutten på en arbeidskrevende rekrutteringsprosess, og starten på en ny giv.

Bispekiftet

Det som fremfor noe har preget Borg bispedømme i 2005, har vært prosessene knyttet til bispekiftet i Oslo og Borg. Da biskop Kvarme var kandidat til bispeembetet i Oslo, fikk dette store følger for bispedømmets administrasjon. Påtrykket var til tider svært stort. Det ble tatt avskjed med biskop Kvarme 2. påskedag.

Domprost Per-Otto Gullaksen har vært fungerende biskop fra påske og ut året. I kortere perioder har også prost Knut Lein fungert som biskop.

Etter at Kvarme ble utnevnt til biskop i Oslo, startet prosessen med å finne hans etterfølger umiddelbart. Nominasjonsprosessen fulgte forsøksordningen som også var brukt i Oslo. Det gikk 6 måneder fra prosessen begynte, til ny biskop var utnevnt. Prosessen ble opplevet som god, samtidig som KIFOs evaluering påpeker at den skapte lite engasjement i de brede lag av folket. Borg bispedømmeråd er av den oppfatning at engasjementet rundt nominasjonen gjenspeiler mer det jevne folks interesse for bispevalget i Borg.

Etter at Helga Haugland Byfuglien ble utnevnt til ny biskop, ble hennes vigsling og oppstart planlagt og forberedt. Vigslingen fant sted i Fredrikstad domkirke 11. desember. De første månedene av sin tjeneste har biskopen brukt til å gjennomføre et omfattende introduksjonsprogram, som blant annet innebærer møte med alle prostier, medarbeidere, menigheter og kommuner.

I arbeidet med planlegging og gjennomføring av bispevigslingen, ble det etablert et meget godt samarbeid med Fredrikstad kommune og Østfold fylkeskommune. Begge organer viste et stort engasjement for bispevigslingen, og bidro aktivt på ulike måter. Fredrikstad kommune påtok seg trykking av programmer ifm gudstjenesten, og sto som vertskap for kirkekaffen.

Tsunamien

Tsunamien i Sør-Øst-Asia preget inngangen av året i Borg bispedømme. Mange medarbeidere ble involvert. Lufthavnsprest Ragnvald Seierstad og prost Bjarne Olaf Weider hadde et særlig ansvar for den geistlige betjening på Oslo Lufthavn Gardermoen i forbindelse med mottaket av de hjemvendte turistene og tilretteleggelsen av mottaket av de omkomne i samarbeidet med Oslo Lufthavn og Nedre Romerike politidistrikt. Den siste båren ankom i juni. Biskop, prost og lufthavnsprest deltok ved flere seremonier.

Det ble holdt en rekke forbønns- og sørgegudstjenester i bispedømmet ved nyttårsskifte 2004-2005. Bispedømmets hovedmarkering ble lagt til Immanuelskirken i Halden 15. jan. Gudstjenesten ble ledet av biskop Kvarme og menighetens prester. Statsråd Torill Skogsholm var regjeringens representant. Halden var den kommunen i bispedømmet som var sterkest rammet av tsunamikatastrofen med 8 omkomne.

1905-jubileet

Kirkens plass i det offentlige liv har i 2005 kommet til uttrykk og blitt bekreftet gjennom biskopens deltakelse på flere større 1905-markeringer. Det gjelder ulike arrangementer i forbindelse med 17. mai på Eidsvoll, åpningen av den nye Svinesundsbroen 10. juni, markeringen av unionskonvensjonen av 14. august i Moss og den storslagne markering av unionsoppløsningen i Karlstad 23. – 25. september.

14. august 2005 var det festgudstjeneste i Moss kirke i anledning unionsoppløsningen 1905. Statsminister Kjell Magne Bondevik var tilstede, fylkesmann Anne Enger Lahnstein, fylkesordfører Arne Øren, ambassadør Mats Rinborg, ordfører Paul Erik Krogsvold, og andre offisielle gjester. Fung. biskop Per Otto Gullaksen holdt preken, kirkens prester forrettet.

Som et ledd i 1905 – markering ble det feiret Jazz-messe i Immanuelskirken i Halden. Borg bispedømmeråd bidro med økonomisk støtte til dette arrangementet.

Også kirkejubileer er arrangementer som bidrar til å løfte blikket, så man kan se og verdsette de lange linjer i kirkens liv og virke. Siggerud kirkes 100-årsjubileum 18. september, Domkirkens 125-års jubileum 23. oktober og Dalen kirkes 100-årsjubileum 20. november ble alle behørig markert, ikke bare med festgudstjenester, men også med tilknyttede arrangementer som samlet bred deltakelse fra lokalmiljøene. Kirkejubileer markerer og forsterker den betydelige rolle ikke bare kirkehuset, men også menighetenes samlede virksomhet har i de enkelte lokalsamfunn.

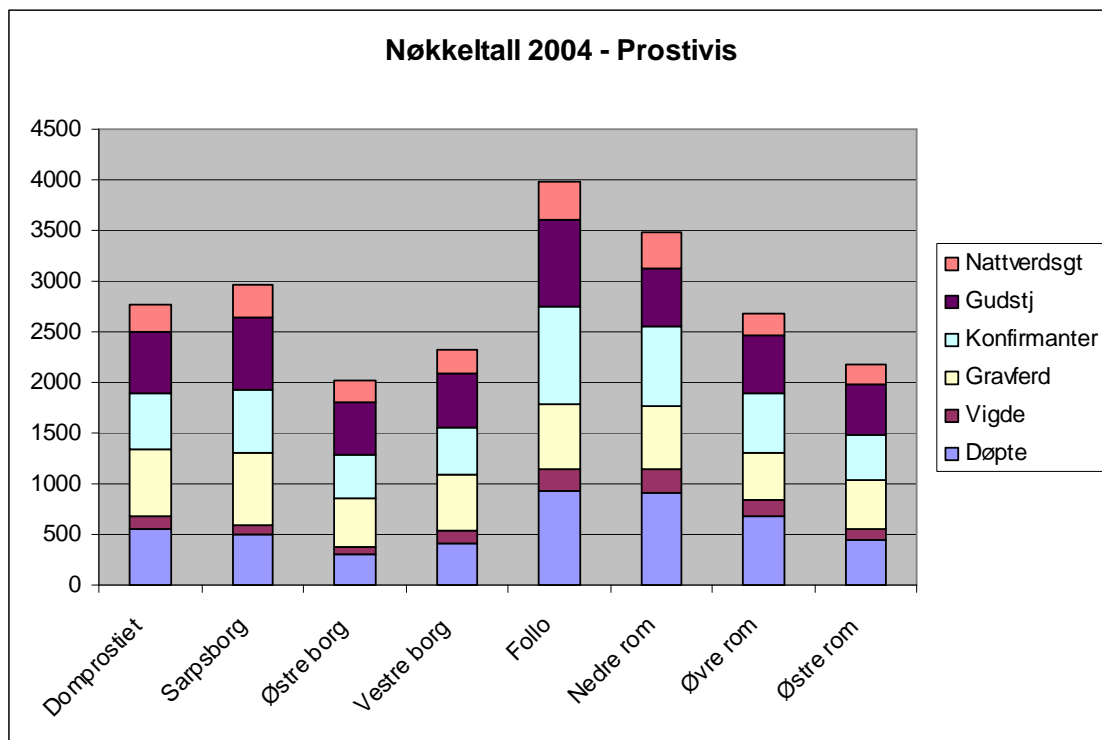
Ny tjenesteordning for proster - revidert tjenesteordning for menighetsprester.

15. februar 2005 ble det sendt ut brev til alle menighetsråd i Borg med anmodning om menighetsmøtebehandling ifm revidert tjenesteordning for menighetsprester (TOM). Siste frist for behandling ble satt til utgangen av oktober. Menighetsmøteuttalelsene ble fortløpende innrapportert til prosten. Majoriteten er positive til endringene.

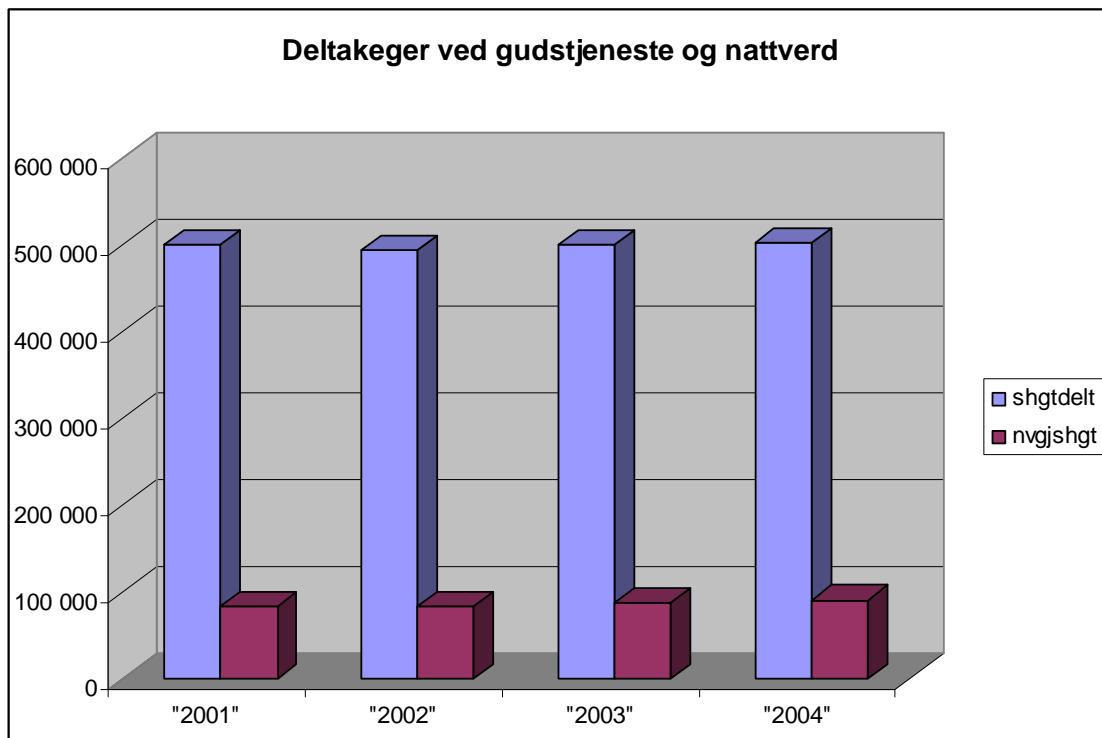
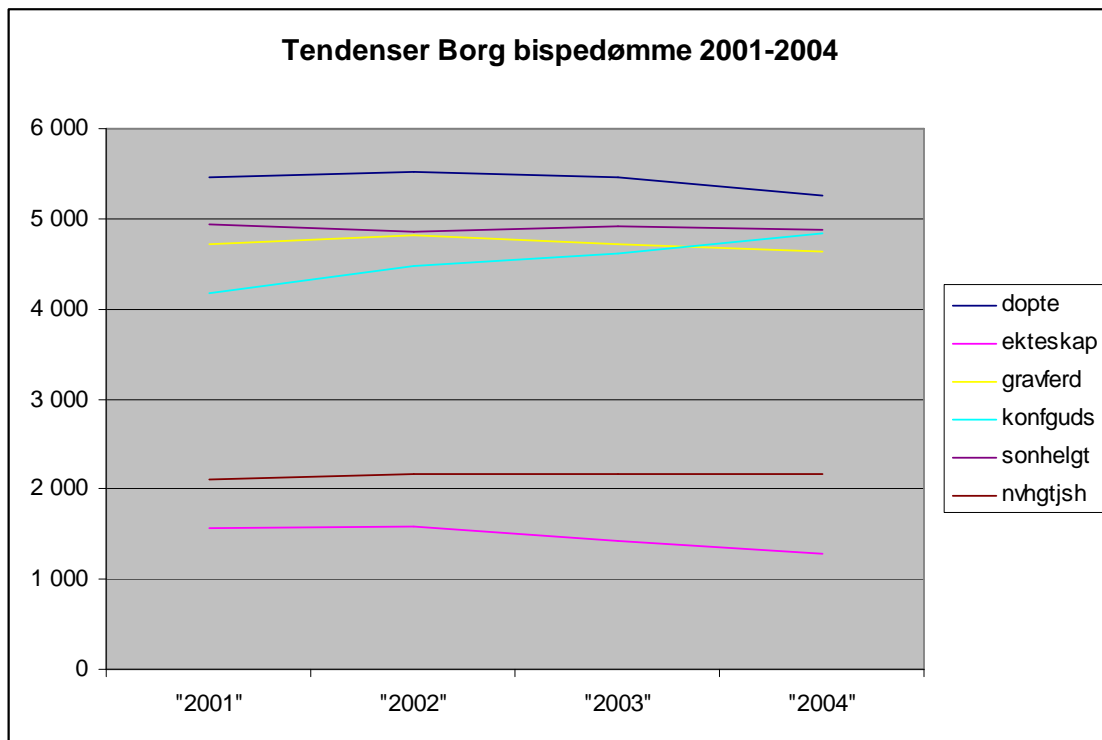
Bispedømmerådet har behandlet saken, som også er drøftet med Presteforeningen i Kontaktmøtet. Biskopen har jevnlig drøftet saken i prostemøtet. Det er nedsatt en egen implementeringsgruppe, og det er utarbeidet en fremdriftsplan. Stiftsdirektøren har videre informert om endringene i møter med presteskaper og menighetsråd i alle prostier. Siden juni har vakante stillinger blitt utlyst med prostiet som tjenestedistrikt.

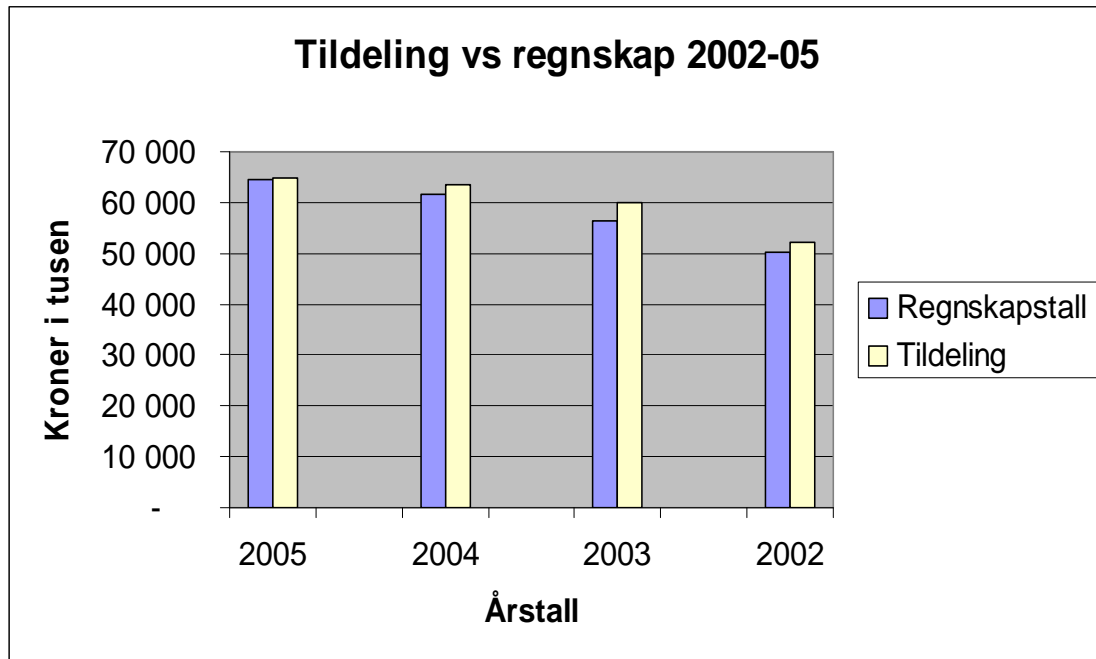
Oppslutning om gudstjenester og kirkelige handlinger

Offisielle nøkkeltall for 2005 vil ikke foreligge før 15. mars. Vi har imidlertid ikke grunn til å tro at trendene vil endre seg dramatisk i forhold til tidligere år. Dette betyr at folkekirken fortsatt står sterkt i Borg bispedømme, samtidig som tallene kan antyde en viss stagnasjon eller endog tilbakegang.

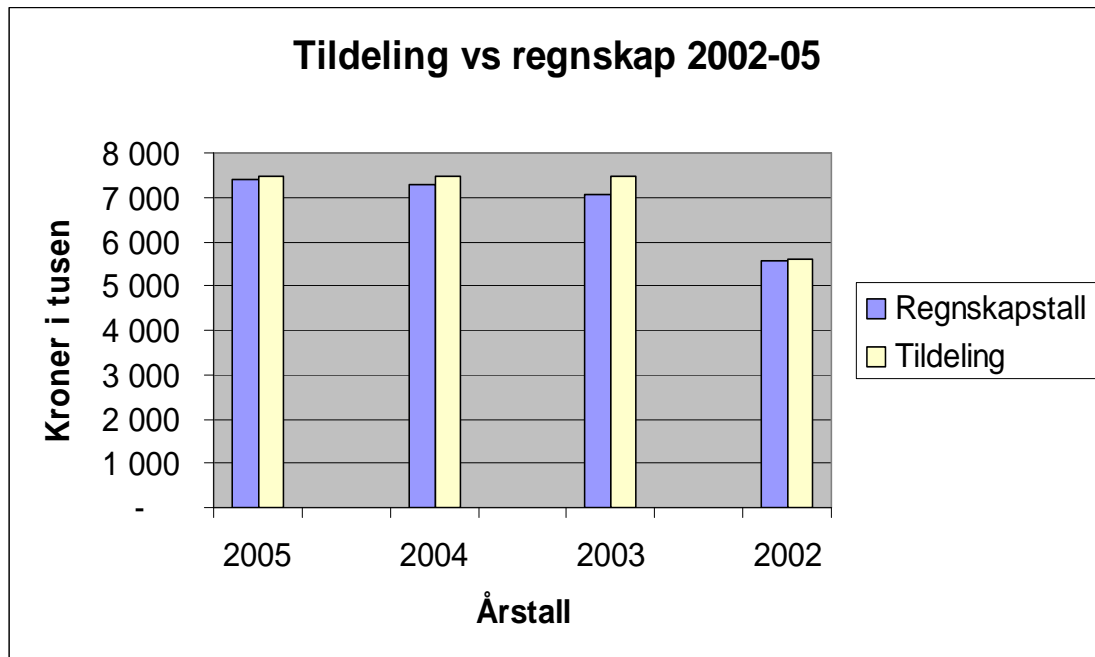

Diagrammet viser antall tjenester i absolutte tall. Pga prostienes ulike befolkningsstørrelse viser tabellen derfor ikke direkte hvilken kontaktflate det er mellom kirke og folk, eller hvilken belastning det er på hver enkelt prest.

*Økonomi***Kap 0341/3341 post 01, 16 og 18 - Presteskapet**

Det ble i 2001 generert et stort mindreforbruk på 3,5 millioner. Dette mindreforbruket er benyttet over flere år, i all hovedsak til styrking av preste-tjenesten i form av tidsbegrensede prosjektstillinger og til styrking av prostetjenesten. Ved årsavslutning 2005 gjenstod kr 330 000,- som er søkt overført til 2006. Prosjektstillingene er i ferd med å utfases og for 2006 er det lagt fram et budsjett i balanse.

Kap 0340/3340 post 01, 16 og 18 – Administrasjon

Ser man bort fra 2003 har det vært et beskjedent mindreforbruk over kap 0340. For 2005 fikk vi et ekstra tilskudd til vigsling av ny biskop. Tatt i betraktning fakturaer vedr. vigslingen, som først ble belastet i januar 2006, ansees regnskap for 2005 å gå i balanse.

II Særskilt tilstandsvurdering i lys av hovedmål 1

Hovedmål 1

Kirkerådet og bispedømmerådene skal initiere og legge til rette for felleskirkelige tiltak og for realisering av de mål og satsningsområder som Kirkemøtet gjør vedtak om, og bidra til at kirkelige tilsatte og valgte rådsmedlemmer har kompetanse til å ivareta sine oppgaver. De kirkelige organene skal fremme samarbeid og god kommunikasjon med de frivillige kristelige organisasjonene, mellom kirkens organer og mellom kirke og samfunn.

2.1 Gjennomføre Kirkemøtets vedtak og ivareta felleskirkelige oppgaver for øvrig

Tildeling av OVF-midler

37 virksomheter har søkt støtte med en samlet sum på kr 1.998.400,-. Bispedømmerådet har gitt oppfølgingsstøtte til 18 av disse og støttet 6 nye tiltak i rammen av Kirkemøtets

satsingsområder. Støtte fra OVF er og vil være viktig for utvikling av tiltak i menighetene.

Økumenisk arbeid

Tradisjonen med økumenisk gudstjeneste i Fredrikstad domkirke 1. nyttårsdag, ble videreført.

Våre menigheter er delaktig i felleskristne råd flere steder. I år ble Fredrikstad kristne råd etablert. Det arrangeres årlig korsvandring langfredag, kvinnegudstjeneste 8. mars og felles gudstjeneste første nyttårsdag. Domkirken deltar på vegne av bispedømmet i forbønntjeneste iverksatt for og blant bispedømmer i Porvoo-samarbeidet og egne gudstjenester i samarbeid med Metodistkirken som en oppfølging av avtalen Nådens felleskap.

Vennskapskirker

Borg bispedømme har også søsterkirkesamarbeid med Den lutherske kirke i Romania og ELCJHL, Den lutherske kirke i Jordan og det hellige land, med gjensidig kontakt på menighetsplan. Kirkene var representert ved innsettelse av ny biskop. Pilgrimstur til ELCJHL er under planlegging for 2006.

Bispedømmerådet utarbeidet i 2001 en oversikt over menigheter som har etablert et samarbeid med søsterkirker. 38 menigheter hadde vennskapskontakter. Denne oversikten vil bli oppdatert i løpet av 2006. Bispedømmerådet vil stimulere menigheter til å etablere et slikt samarbeid.

Forbruk og rettferd

En spørreundersøkelse om forbruk og rettferd blant menigheter i Borg er gjennomført. Noe under halvparten av menighetene besvarte denne (50 av 115). Av disse var det 43 som opplyste at de har tiltak relatert til forbruk og rettferd rettet mot ungdom, da særlig konfirmanter (KNs fasteaksjon). Borg bispedømmeråd støtter og stimulerer et samarbeid mellom Changemaker og menigheter i Borg. To menigheter vurderer informasjon og tiltak for å bli grønne menigheter. Et ungdomssenter med grønn profil i Oppegård og en fagdag for Borg i 2006 er under planlegging.

Kirkens Bymisjon i Fredrikstad og Lillestrøm.

Kirkens Bymisjon i Fredrikstad ble åpnet 22. juni. Virksomheten er etablert i lokalene etter det gamle Hotell Britannia, som nå eies av Fredrikstad kommune. Her er Bymisjonen samlokalisert med Frivillighetssentralen, Sorg-Omsorg, Home-Start, Mental Helse og flere andre. På denne måten er det skapt et faglig og sosialt miljø som kommer alle virksomhetene til gode og gir muligheter for gode synergier. Bymisjonens oppgave er i første omgang å drive et bymisjonssenter som består av kafé og gatekapell. Virksomheten er i vekst, og det må konstateres at den har gitt kirken et godt ansikt og

menighetene et nyttig arbeidsredsskap i forhold til vanskeligstilte. Den utløser frivillighet og giverglede blant enkeltpersoner og grupper som ellers ikke så lett tar ansvar for kirkelig virksomhet. Og den har etablert en ny arena for samhandling mellom kirken og offentlige og frivillige aktører innenfor helse og sosialsektoren. Den fødselshjelp Borg bispedømmeråd ga i form av å lønne nåværende daglig leder/gateprest Per Christian Skauen i etableringsfasen høsten 2004 har vist seg å være en nyttig investering.

Kirkens Bymisjon er også etablert på Lillestrøm som en underavdeling av Oslo Bymisjon.. Jarl Bøhler er bymisjonsprest. Kapellan Ole Jacob Flæten har hatt permisjon i 50% for å bistå arbeidet i bymisjonen. Borg bispedømmeråd er bidratt med lønnsmidler tilsvarende en halv stilling i etableringsfasen. 22 frivillige medarbeidere er foreløpig knyttet til senteret. Skedsmo kommune har bevilget kr.500.000,-.

Reise til Filippinene

Etter anmodning fra Mellomkirkelig Råd deltok fungerende biskop på en delegasjonsreise til Filippinene 14. – 21. juli 2005. National Council of Churches in the Philippines (NCCP) hadde tatt initiativet og stod ansvarlig for programmet sammen med Kirkens Verdensråd (WCC) og Christian Conference of Asia (CCA). Bakgrunnen for delegasjonsreisen var gjentatte rapporter om trakasseringer, drap og andre MR-brudd mot blant annet menigheter, kirkelige organisasjoner og medarbeidere. 411 mennesker er drept, 130 har forsvunnet og 245 andre er blitt torturert siden presidentsktifet i 2001. Dette er tall pr. juni 2005. Rapportene viser at den politiske volden fortsetter.

Formålet med besøket var å få førstehånds informasjon om forholdene, å gi uttrykk for kirkelig støtte til dem som er direkte berørt av undertrykkningen, å forsvare kirkenes og de folkelige organisasjonenes engasjement, og å gå i dialog med og utfordre sivile og militære myndigheter.

Delegasjonen utarbeidet en rapport som er distribuert i WCC-systemet, og som danner grunnlag for den videre oppfølging av situasjonen. Fungerende biskop har fulgt opp sitt besøk gjennom samtaler med UD, Mellomkirkelig Råd, Kirkens Nødhjelp, Fredsplattformen, Caritas Norge og andre.

Lærenemnda

Fung. biskop Per-Otto Gullaksen har vært medlem i Lærenemnda i slutfasen av nemndas arbeid med dokumentet ”Skriftsforståelsen med særlig henblikk på homofilis spørsmålet”. Han har gjort seg følgende vurderinger:
”Arbeidet i Lærenemnda ble sluttført i løpet av året. Det kan reises spørsmål ved om nemndas størrelse (ca 20 medlemmer) er en hensiktsmessig arbeidsenhet når oppgaven er å levere en utredning i form av et samlende dokument.

Det imidlertid ikke lett å peke på alternativene. En ordning der ikke samtlige biskoper sitter med vil i alle fall være svært uheldig. Formålet med Lærenemnda er å kunne nå fram til – så langt det er mulig – et mest mulig representativt uttrykk for kirkens syn i aktualiserte teologiske spørsmål. Dersom Lærenemnda var sammensatt slik at store deler

av bispekollegiet kunne være av en annen oppfatning enn Lærenemnda, ville en slik nemndsuttalelse være til mer skade enn gagn.”

Stat-kirke-utvalget

Domprost Per-Otto Gullaksen har vært med i det regjerings-oppnevnte stat-kirke-utvalget, som ble ledet av fylkesmann Kåre Gjønnes. Arbeidet ble sluttført i 2005.

Formålet var å finne samlende løsninger på de problemstillinger som skulle behandles. Om utvalget har lyktes vil bare fremtiden kunne vise. Det er å håpe at utredningen vil bidra til å komme videre i utviklingen av relasjonen mellom kirke og stat ikke forsømmes.

Hel kirke for alle

”En hel kirke for alle” er i Borg bispedømme blitt et begrep som uttrykker den strategiske tenkning som ligger til grunn for å skape en kirke hvor mennesker med fysiske funksjonshemninger og psykiske utviklingshemninger er en likeverdig del av kirken og menighetenes fellesskap. Samtidig ligger det i begrepet at Borg bispedømme vil profilere seg som et bispedømme hvor den enkelte blir sett, verdsatt og inkludert, og hvor forholdene legges tilrette for at alle får like muligheter til aktiv deltakelse. Menighetene tilbys kurs og samlinger som kan være med på å åpne opp og legge til rette for ”en hel kirke for alle”.

2.2 Utvikle reformen av kirkens trosopplæring i samsvar med Stortingets forutsetninger

Prosjekter i trosopplæringsreformen

Trosopplæringsreformen drives av den sentrale styringsgruppen og dens sekretariat.

Borg bispedømme fikk 4 nye prosjekter våren 2005, og har nå 8 prosjekter gående. De nye prosjektene er: Moss -Jeløy med ”Det gode måltidet”, Eidsberg ”Å lære er å oppdage”, Tune med ”Lørdagsskole i kirken” og Skedsmo med prosjektet ”Lekende barn i Guds verden.

Prosjektene fra 2004 er: Drøbak-Frogn ”en to tre...”, Langhus-Siggerud med ”En god start på livet”, Nes-Årnes ”Miljøtiltak for Ungdom” og Kolbotn-Greverud–Opegård med ”Trosopplæring gjennom relasjon og dialog.”

Selv om kontakten primært er tenkt å gå direkte mellom menighet og prosjektsekretariat, ser vi et klart behov for at bispedømmekontoret følger opp og er i kontakt med både menigheter som søker støtte og menigheter som har fått støtte.

Over 80% av menighetene i Borg søkte om prosjektmidler i 2005. Dette viser først og fremst et sterkt engasjement for trosopplæring og kirkens arbeid blant barn og unge, men er også et uttrykk for en presset bemanningssituasjon sett i forhold til behov og oppgaver.

Oppfølging av prosjektmenigheter

Det ble arrangert en samling for prosjektledere og prosjektmedarbeidere 8. september 2005, samt et kurs for prosjektmenighetene med tema: ”Et prosjekt for alle.” I tillegg har det vært løpende kontakt mellom enkelte prosjektmenigheter og rådgivere ved kirkefagavdelingen.

Målsettingen for bispedømmets oppfølging av prosjektmenighetene må være å fungere som en konstruktiv og støttende ressurs.

Kirke-skole-samarbeid

Kirke-skole-samarbeidet er gjennomgående godt. Disse gode relasjonene kan imidlertid ikke taes for gitt, og hendelser siste år har vist at kirkens samarbeid og kontakt med skolen utfordres.

Det er fortsatt betydelig uro rundt KRL-faget, og debatten om forkynnelse i skolen preger med ulik intensitet skolens og lærernes måte å forholde seg til kirken på. Usikkerheten knyttet til KRL-faget blir således et springbrett som farver hele skole-kirke-samarbeidet.

På Kråkerøy ble skole-kirke-samarbeidet klaget inn for Fylkesmannen. Kråkerøy menighet inviterte femteklassinger til gudstjeneste og bibelutdeling gjennom skolens lærere. Biblene skulle senere brukes i skolens KRL-undervisning, hvor også kapellanen skulle delta.

Et foreldrepar klaget dette forholdet inn til fylkesmannen, som gav foreldrene medhold i at dette var i strid med læreplanen for KRL-faget og opplæringslovens 2-4. I kjølvannet av denne saken sendte biskopen ut et brev til alle prester og kateketer, hvor ulike sider av skole-kirke-samarbeidet ble presisert i lys av den aktuelle saken.

Høsten 2005 kom det til en nokså høylytt debatt rundt kirkens tilbud om skolegudstjenester til jul. Mange ønsket å reservere seg fra dette, ikke minst fordi ”skolen ikke skal være forkynnende”. Debatten rundt disse spørsmålene klarte ikke i tilstrekkelig grad å skjelne mellom KRL-faget, som er et livssynsnøytralt skolefag, og skolegudstjenestene, som er kirkens tilbud til skole, elever, lærere og foresatte, og som med nødvendighet må være forkynnende.

2.3 Stimulere og igangsette tiltak som styrker kirkens arbeid blant barn og unge

Ungdomsråd og Ungdomsting

Borg bispedømme har et eget ungdomsråd. Ungdomsrådet bidrar til at ungdoms synspunkter og interessefelt bringes inn i bispedømmets bevissthet, og synliggjør også et sterkt engasjement for kirke og samfunn blant ungdom.

Ungdomsrådet arrangerer, i samarbeid med bispedømmekontorets ungdomsprest, et ungdomsting hvert år i januar.

Ungdomsprest

Borg bispedømmekontor har ansatt en egen ungdomsprest i 50% for å ivareta kontakten med ungdomsrådet m.v. Stillingen er finansiert i samarbeid med Kirkens Nødhjelp.

Prosjektstillinger rettet mot barn og unge

Borg bispedømme fikk i 2005 overført et mindreforbruk fra prestekapittelet for 2004. Midlene ble brukt til å opprette tidsavgrensede prosjektprest-stillinger i menigheter med fokus på barne- og ungdomsarbeidet og behov for ekstra bemanning. Her kan nevnes Langhus/Kråkstad i Follo, Sørums i Østre Romerike, Gjerdrum i Øvre Romerike, Hvaler i Fredrikstad domprosti og Askim i Østre Borgesyssel .

Prosjektprest-stillingene varierer med stillingsbrøker fra 40-100% og varighet fra 0.5 – 3 år. Stillingene fyller et behov som fortsatt vil være til stede etter at prosjektene er avsluttet

Kateketer, diakoner, kantorer

Det er holdt tre fagsamlinger for kateketer og menighetspedagoger i samarbeid med kateketforeningen, og retreat i samarbeid med diakonene på Bøkevangen. Det er avholdt et kurs for undervisningspersonell med ”Friluftskonfirmanter” som tema. Kateketene var også invitert til Leirseminar på Tjellholmen.

Kontakten med diakonene har hovedsakelig skjedd gjennom fagmøter.

Det er avholdt et kurs for kantorer og organister om ”baby-sang”. Ulike varianter av baby-sang-tilbud er svært populære i menighetene, og kurset ble mottatt med interesse.

2.4 Fremme samarbeid mellom kirkens organer, overfor frivillige kristelige organisasjoner og mellom kirke og samfunn

Kontaktutvalg

Bispedømmets administrasjon har formalisert jevnlig møter med styret for Kirkevergelaget. Disse møtene representerer en god og nyttig kontaktflate mellom bispedømmet og den lokale kirke.

Kontaktmøte

Det avholdes kontaktmøter med Presteforeningen 4-6 ganger pr år. Det er en god relasjon mellom partene, og møtene brukes konstruktivt til drøfting av saker med felles interesse.

Borg arbeidsgiverforum

Borg bispedømmeråd har hatt ”helhetlig ledelse” som satsingsområde over noe tid. I den forbindelse er ”Borg arbeidsgiverforum” (tidligere Borg lederforum) etablert. Her møtes biskop, stiftsdirektør, proster og kirkeverger for felles drøftelse av status og utfordringer knyttet til ledelse av kirken lokalt og regionalt. Forumet bidrar også til å skape gode relasjoner mellom de to arbeidsgiverlinjene.

Visitase

Pga bispeskifte ble det ordinære visitasprogrammet satt til side i løpet av 2005. Det ble gjennomført en visitas i Skedsmo, Lillestrøm og Strømmen 27. januar – 13. februar, og en visitas i Hobøl 5.-10. april.

Visitase til Skedsmo, Lillestrøm og Strømmen var den første i Borg bispedømme hvor en hel kommune, og dermed også et fellesrådsområde, ble visitert. Erfaringene var gode, og vil vurderes også ved senere visitaser. Denne dreiningen i objektet for visitase må sies å ha blitt mer aktuell som følge av de nye tjenesteordningene for prost og menighetsprest.

En planlagte visitas i Domkirken i februar ble avlyst pga av situasjonen rundt bispevalget i Oslo. For høsten ble det ikke planlagt visitaser i påvente av bispevalget i Borg.

Det ordinære visitasprogrammet vil gjenopptas fra høsten 2006.

Misjon

Borg misjonsråd er et samarbeid mellom Det norske misjonsselskap, Den norske misjonsalliansen, Normisjon, Den norske Israelmisjon, Den norske Tibetmisjon, Areopagos, Borg bispedømmeråd og Biskopen i Borg.

56% prosent av menighetene i Borg har inngått en samarbeidsavtale med en eller flere av våre frivillige organisasjoner, og en del menigheter har også misjonsutvalg. Borg misjonsråd iverksetter tiltak for å styrke samarbeidet på lokalt plan. Det gjennomføres årlige møter med SMM- organisasjonenes regionale ledd. Bispedømmet står også i et nært samarbeid med frivillige organisasjoner i vår kirke.

Borg bispedømme har tilsatt misjonskonsulent i 100% stilling. Stillingen er finansiert med støtte fra SMM-organisasjonene. To større misjonssamlinger Hurdal og Tomb har vært gjennomført i 2005. Samarbeidet er svært viktig som en oppfølging av sentrale mål i Kirkemøtets satsing og misjonsforståelse.

IKO

Bispedømmet har vært representert i IKOs representantskap.

Bibelselskapet

Bispedømmet har vært representert i Bibelselskapets representantskap.

Høgskoler

Bispedømmet har en god faglig dialog med Høgskolen i Østfold i arbeidet med å sette på dagsorden alles rett til tros- og livssynsfrihet. Det arbeides med også å opprette en faglig dialog med Høgskolen i Akershus.

Bispedømmet har en god dialog med Fylkesmannen i Østfold når det gjelder retten til tros- og livssynsfrihet for mennesker med en utviklingshemming. På bakgrunn av denne dialogen har Fylkesmannen skrevet et anbefalingsbrev som bispedømmet bruker for å opprette et faglig samarbeid med tjenesteyterne i den kommunale omsorgstjenesten. Bispedømmet inviterer kommunene til faglig samarbeid omkring fagdager for tjenesteytere, for å sikre at tros- og livssynsfriheten blir reell også for dem som har hjelp av andre for å legge til rette livet sitt.

I Stortingets budsjettbehandling for 1995 ble Borg bispedømme tildelt en studentpreststilling som skulle forvaltes i samarbeid med Norges kristne student- og skoleungdomslag (NKSS). Samarbeidet har på mange måter vært godt, samtidig som både stillingsinnehavere og målgruppe har meldt inn en viss uro i forbindelse med stillingens profil. Linn-Therese J. Larsen ble ansatt i stillingen høsten 2004, og gikk ut i permisjon sommeren 2005. I hennes fravær er det engasjert to personer i 50%, som betjener hhv Universitetet på Ås og Høgskolen i Østfold, Halden.

Kulturmeldingen

Det ble oppnevnt en arbeidsgruppe med representanter fra kulturlivet i bispedømmet i forbindelse med meldingen "Kunsten å være kirke". Bispedømmerådet behandlet saken, og valgte å oversende arbeidsgruppens notat som et innspill til det videre arbeidet med saken.

2.5 Bidra til at kirkelig tilsatte og valgte rådsmedlemmer har kompetanse til å ivareta sine oppgaver

Menighetsrådsvalg

Ved menighetsrådsvalget 2005 var valgdeltagelsen 2,1%. Av 395 509 stemte 8306. Av de stemmeberettigede under 18 år (prøveordning) stemte 23.16 sogn hadde denne ordningen. Totalt antall valgte medlemmer er 763 hvorav 443 (58,4 %) er kvinner. Antall valgte medlemmer under 30 år er 53 (6,9 %). 195 av medlemmene er gjenvalgte

medlemmer (25,6 %). 18 sogn benyttet ordningen med å ha valg på halvparten av medlemmene hvert annet år, og 13 sogn hadde valg samtidig med stortingsvalget. 3110 stemmer ble avgitt ved stortingsvalget.

Et menighetsråd har ikke avholdt valg til nytt menighetsråd. Bispedømmerådet har anmodet om at det avholdes med det første. Bispedømmerådet har mottatt en klage på avviklingen av valg i et sogn.

Valgdeltagelsen på landsbasis var 4,3 %. Bare Oslo bispedømme har en lavere oppslutning enn Borg bispedømme med sine 1,5 %.

Valget viser et lavt engasjement i den lokale menighet for menighetsrådets funksjon og oppgave. Valgdeltagelsen er lavere enn ved valget i 2001 (2,8 %), men på samme nivå som i 1997 (2,1%) . Valget viser derimot at når det sammenfaller med stortingsvalget, øker valgdeltagelsen. Kvinneandelen i rådene er forholdsvis høy, mens ungdomsrepresentasjonen er kun på 6,9 %.. Tallene for 2001 var henholdsvis 58,5 % og 6,4 %

Borg bispedømme står overfor en stor utfordring når det gjelder å motivere til høyere valgdeltagelse ved neste menighetsrådsvalg.

Sunnivastipend

Leder av Årnes menighetsråd, og varamedlem til bispedømmerådet, Nina Lind, mottok Sunnivastipendet i 2005 for et prosjekt knyttet til ”Frivillighet i menigheten”.

Veien til prestatjeneste (VTP)

VTP Borg bispedømme er med i Region øst og samarbeider om O1 og O2 kurs på Gran på Hadeland og gjennomført samtaler med alle deltagende studenter fra Borg. 24 studenter er tilsluttet VTP fra Borg, og 8 har gjennomført stiftspraksis og O3 samlinger i Borg i år. Biskopen har hatt to møter med teologistudentene i Borg i løpet av året.

Gudstjenestefornyelse

I forlengelse av det arbeidet som pågår med reform av høymessen og kirkens gudstjensteliv, har Borg biskop initiert et forsøksprosjekt som har pågått i 2004 og 2005. 8 menigheter har gjennomført forsøksprosjekter. Prosjektene skal evalueres innen utgangen av april 2006.

Det har også vist seg at gudstjenester for psykisk utviklingshemmede har kvaliteter med stor overføringsverdi til øvrige gudstjenester.

Ordinasjoner og vigslinger

Tre kandidater er ordinert til prestatjeneste, Eivind Ørum, Kristin Fæhn og Ragnar Aandstad. Det er vigslet tre kantorer, Einar Frøysa, Svein Tormod Bekkhus og Henrik

Brusevold. Det er vigslet to diakoner Ellen Kasbo og Unni Merethe Weydahl Langen. Ingen kateketer er vigslet i 2005.

2.6 Påse at egen virksomhet har en organisering, kompetanse og kapasitet som er brukerorientert og tilpasset oppgavene

Bispedømmekontoret

Bispedømmekontoret har som mål å gi relevant støtte til andre organer i bispedømmet. Medarbeidere har arrangert kurs og seminarer og i ulike sammenhenger vært brukt som foredragsholdere m.v. for ansatte og frivillige.

Organisering av administrasjonen

Bispedømmets administrasjon er organisert med to avdelinger og en serviceseksjon. Dette oppleves som en formålstjenlig og effektiv måte å utnyttede de samlede ressurser. Det bidrar til å skape det nødvendige fokus på de ulike arbeidsoppgaver, samt legge til rette for god utvikling av fag- og forvaltningskompetanse.

Serviceseksjonen består av økonomikonsulent, to førstekonsulenter, en konsulent og en regnskapsmedarbeider (vikar).

Personalavdelingen består personalrådgiver, juridisk rådgiver (50%) og personalsjef. I tillegg benyttes misjonskonsulenten i 25% til oppgaver i forbindelse med ABV, VTP, vigslinger og ordinasjoner. Avdelingen er med dette organisert slik at den kan håndtere de løpende saker innen personalområdet og bispedømmerådets arbeidsgiveransvar.

Kirkefagavdelingen består av undervisningsrådgiver, misjonskonsulent (75% - delfinansiert av SMM-organisasjonene), spesialprest (finansiert på kap 341), ungdomsprest (50% - delfinansiert av KN) og kirkefagsjef. I tillegg brukes personalrådgiver som saksbehandler på enkelte saksfelt.

Biskopen har en sekretær i 50%.

Generelt satses det på å fremme medarbeidernes kompetanseutvikling innenfor tildelte rammer

Nye dataverktøy

Administrasjonen innførte ACOS WebSak som arkiv- og saksbehandlingssystem 1. september. Innføringen har vært noe belastende, samtidig som man ser gevinsten på sikt. Innføring av nye systemer krever mye ressurser, særlig til opplæring og brukerstøtte. Systemet var heller ikke ferdig utviklet, men led av mange og til dels viktige mangler.

I lys av innføringen av WebSak imøtesees også innføringen av SAP. Også her er det grunn til å anta at innføringen vil være ressurskrevende, og at gevinsten vil realiseres over noe tid.

Bispedømmerådet anser innføringen av disse verktøyene som et viktig bidrag til effektivisering og rasjonalisering av virksomheten, og som et ledd i administrasjonens innføring av ”Grønn stat”.

Kontakt med menighetene

Bispedømmekontoret har god kontakt med ulike samarbeidspartnere, og er godt rustet til å ivareta de oppgaver som er gitt. Samtidig ser vi en stor utfordring knyttet til kommunikasjon med de ulike kirkelige organer i bispedømmet. Vi er helt avhengig av gode kommunikasjonskanaler til både proster, prester, øvrige medarbeidere og menighetskontorer. Særlig med tanke på menighetskontorene og menighetsrådene kan systemene forbedres.

III Særskilt tilstandsvurdering i lys av hovedmål 2

Hovedmål 2

Prestene skal ha slik verdiforankring og identitet, og slik faglig og strategisk kompetanse, at de forordnede tjenestene og den menighetsbyggende virksomhet ellers, ivaretas med kvalitet. Menighetene og det enkelte kirkemedlem skal sikres regelmessig geistlig betjening og inspireres til å virke i samsvar med vår kirkes lære og ordninger. Nye medarbeidere skal kalles og vigsles.

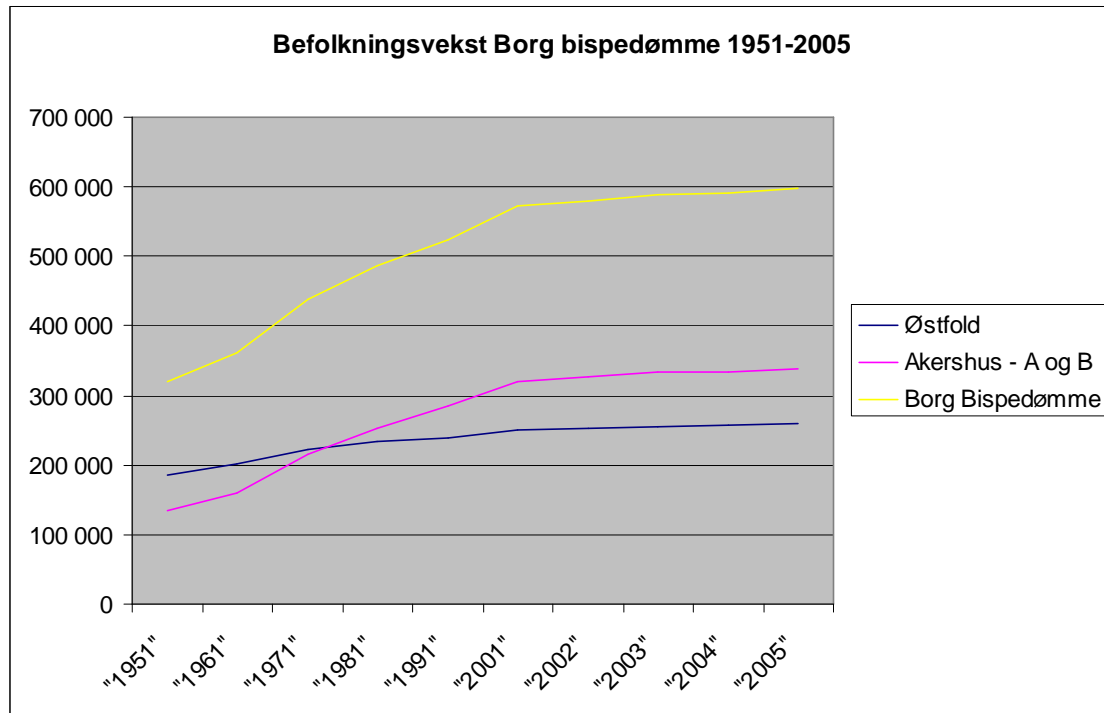
2.7 Sikre menighetene og det enkelte kirkemedlem regelmessig geistlig betjening

De som ikke kommer seg til kirke

Erfaringen med å legge til rette for ”en gudstjeneste for alle”, viser at det også er stort behov for å legge til rette for transport og følgetjeneste. Det er ikke tilstrekkelig å legge til rette for deltakelse i selve gudstjenesten, alle må også få lik mulighet for å kunne komme til gudstjeneste. Det er en utfordring for den lokale menighet å tilrettelegge transport for personer med særskilte behov for deltagelse i menighetens gudstjenesteliv.

Befolkning og årsverk

Borg bispedømme har 131,5 faste prestestillinger, herav 8 proster, 2 spesialprester, 2 fengelsprester, 3,5 seniorprester og 7,5 prostiprester. Innbyggertallet i vårt bispedømme er i dag ca. 600.000 personer. Medlemstallet i Den norske kirke er om lag 520 000. Mange av våre sokn, bl.a i tilknytning til Oslo-området og Gardermoen, viser stigende befolkningsvekst.

Det er ikke budsjettmessig rom for å utvide antall faste prestestillinger, og vi har sett at belastningen på enkelte prester øker. Det oppstår etterspørsel etter prested tjenester i lys av bl. a. prostenes nye lederoppgaver og økende etterspørsel fra bispedømmets fengsler og sykehjem.

Med unntak av Ullersmo, er ingen av bispedømmets fengsler betjent med fast fengselsprest-tjeneste. I den forbindelse må nevnes behov for geistlig betjening ved fengslene i Østfold og ved det kommende fengselet i Halden.

Høyskolen i Akershus er nå en realitet. Sammen med gamle studiesteder vil dette bety flere studenter i vårt bispedømme. En økning på 3000 studenter.

Sammenholdt med ovennevnte vil det være behov for tilførsel av flere faste prestestillinger i vårt bispedømme.

Det har vært enkelte tunge personalsaker i Borg bispedømme 2005, som rettstvist etter oppsigelse av kantor i Rygge, oppsigelse av kirkeverge i Nesodden, oppsigelse av kirkeverge og kateket i Eidsvoll. Disse konfliktene har vært en stor belastning for medarbeiderne i de lokale menighetene.

2.8 Styrke ledelsen av prestedtjenesten, samordningen mellom prestene og menighetsrådene, og samvirket mellom prestene og andre kirkelig tilsatte

Biskopens møte med medarbeidere

Biskopen møtte alle medarbeidere gjennom prostivise møter ved årets begynnelse. Tema for samlingene var prestenes nye tjenesteordninger i lys av tjenesteordningene for de øvrige vigslede tjenestegruppene. Hensikten var å peke på likheter og forskjeller, og gjennom det legge til rette for økt gjensidig forståelse og fremme samarbeid.

Biskopen inviterte prestene til pastoraldag 3. november. Tema var stat/kirke-relasjonen og gudstjenestefornyelse.

Prostedtjenesten

Prostedtjenesten er i stor endring, blant annet som følge av den nye tjenesteordningen for prostene. Sommer 2005 ble sokneprestfunksjoner skilt fra prostefunksjonen i Øvre Romerike prosti. Prostipresten fikk tillagt sokneprestfunksjon i Hovin menighet. En halv engasjementstilling som prostiprest er etablert i en kombinasjon med en ungdomsprestestilling i Gjerdrum sogn for en periode på tre år.

Prostene i Follo og Østre Borgesyssel har fortsatt sokneprestfunksjoner. Disse vil bli søkt løst fra funksjonene i forbindelse med slutføringen av implementering av tjenesteordningen i det enkelte prosti.

For bedre å kunne ivareta de nye oppgavene som prostene har fått, behøves ekstra ressurser til saksbehandlingshjelp for prostene. Bispedømmerådet har ytt ekstra tilskudd til fellesrådene ved prostesetene med en total ramme på kroner 425 000. Dette vil bli justert i forhold til tildelingen for 2006 Samtidig behøves ekstra ressurser for å ivareta den menighetspresttjeneste som prostene frigjøres fra.

Prosten i Østre Romerike prosti har fått innvilget avskjed i nåde fra 1. juni 2006.

Vi ser for oss store endringer i prostekollegiet de nærmeste fem år, ved at flere av prostene avslutter sitt yrkesliv.

2.9 Motivere flere kvinner til tjeneste som menighetsprester og til å inneha lederstillinger i kirken

Tilsetninger

Andelen tilsatte kvinner er stigende i bispedømmet. Ved utgangen av året var kvinneandelen 24 %. Alle kvinnene er tilsatt i hele stillinger.

I gruppen ansatte som er født i 1960 eller senere er like mange kvinner som menn. I aldersgruppen 50+ er det 7 % kvinner.

Det er relativt god tilgang av kvinnelige søkere. Til 8 ledige faste stillinger var det 72 søkere, derav 28 kvinnelige. Kvinner utgjorde 39 % av søkerne, og 38 % av stillingene ble besatt med kvinner.

Av 4 utlyste soknepreststillinger ble 3 tilsatt med kvinner. 25 % av alle sokneprestene er kvinner. Det er ingen kvinnelige proster i bispedømmet.

Forum for kvinnelige prester

I april 2005 hadde Norsk kvinnelig teologforening (NKTF) samling for kvinnelige prester i Borg. Samlingen fant sted i Kirkens Hus i Oslo, og samlet ca. 20 prester. Programmet bestod av tre korte innledninger til samtale over tematikken ”Kvinne og prest?” Borg Bispedømme har satt opp en årlig samling for kvinnelige prester i sin årsplan.

2.10 Utvikle kunnskaper, ferdigheter, holdninger og motivasjon for tjenesten hos den enkelte prest

Arbeidsveiledning, åndelig veiledning og retreat

Borg har et godt utbygd og velorganisert arbeidsveiledningstilbud for alle vigslede medarbeidere. 16 grupper med ca. 100 deltagere. En erfaren gruppe veiledere blir administrert fra bispedømmekontoret. Bispedømmet har også en ressurs for individual veiledning når noe ekstraordinært inntreffer.

Bispedømmet har en særlig satsing på åndelig veiledning og retreat. Prestene, andre medarbeidere og også menighetsråd, får regelmessig tilbud om deltakelse i retreat.

Prost Arne Sand leder satsingen gjennom frikjøp, 20% prosjektstilling. Alle prester har fått tilsendt heftet ”Medvandring i tro og liv”. 7 retreatere har vært gjennomført i 2005, med til sammen 19 prester som deltakere. 11 prester fikk i 2005 åndelig veiledning hos fast veileder. 5 prester fra Borg deltar i PFs kurs i åndelig veiledning, som avsluttes i 2006. Arbeidet er under oppbygning og vil bli evaluert.

REU

REUs ramme for tildeling av midler er 130 permisjonsuker og kr. 100.000,- i stipend. Tildeling gies i tråd med rammen. Til sammen ble 24 søknader behandlet, hvorav 13 fikk sine søknader innvilget.

Det vil være behov for fortsatt beholde REU-tildelingen på dagens nivå. Etterutdanning vurderes som viktig og positivt for alle aldersgrupper. Samtidig må etterutdanningen vurderes i lys av bispedømmets totale kompetanseutviklingsvirksomhet. Fordeling av rammer og tiltak skal i den forbindelse drøftes med arbeidstakerorganisasjonene

ADHD-kurs

Bispedømme har i samarbeid med ADHD-foreningen arrangert kompetansehevingkurs for prester og andre ansatte. Kursene gav den enkelte medarbeider innsikt og forståelse av hvordan det er å ha ADHD. Denne kunnskapen vil igjen føre til at enkelte i større grad blir ivaretatt etter på egne premisser. Denne type kurs er viktig for å oppnå en hel kirke for alle.

”En hel kirke” – tanken har det siste tiden vært profilert ved visitasene i bispedømmet. Dette har skapt gode møtepunkter, og bidratt til at helhestanken er satt på dagsorden.

Det er arrangert eget kurs i helhetstenkning for forsøksmenighetene i ”Størst av alt”. Målet for kurset er å tenke helhetlig fra barna er små, og skape bærekraftige fellesskap som både ser ressursene i hver enkelt, og som ”bærer hverandres byrder”, på samme tid.

2.11 Sikre gode arbeidsvilkår for prestene

Tjenesteordning for menighetsprester.

Den reviderte tjenesteordningen for menighetsprester er et viktig bidrag for å sikre gode arbeidsvilkår for prestene. Et særlig viktig element er at denne i større grad gjør det mulig for den enkelte prest å gjøre seg nytte av sine evner og sin kompetanse både i den lokale menighet og i prostiet. Samtidig utfordrer den prostien som leder og presteskapet til smidighet.

Holdningen til tjenesteordningen i presteskapet er delte, men majoriteten er positiv. Det er noe overraskende at presteskapet i eneprestegjeldene er de mest tilbakeholdende. Det er en konstruktiv dialog med presteferien som i særlig grad vektlegger behovet for økte ressurser til styrking av prostetjenesten og lønnsmidler til kapellaner ved inngåelse av nye arbeidsavtaler. Bispedømmerådet tar sikte på en skrittvis implementeringsprosess innenfor de rammer som er gitt og vil i første omgang tilby presteskapet i Follo, Nedre Romerike og Øvre Romerike prostier nye arbeidsavtaler innen 1. april 2006. Innen utgangen av året, vil alle prestene være tilbudt nye arbeidsavtaler fra bispedømmerådet.

HMS

Sykefraværet er redusert fra 9,0 % i 2003 til 4,7 % i 2005. I rapporteringsåret var nedgangen 2,2 prosentpoeng.

Bispedømmet er IA-bedrift og har hatt ekstra økonomiske ressurser de to siste årene. Det er planlagt et 40 timers HMS-kurs i samarbeide med fellerådene som blir gjennomført i begynnelsen av 2006.

Bispedømmet er omorganisert fra ett til 8 verneområder. Verneområdene er avgrenset til prostiene. Det er planlagt 40 timers kurs for verneombudene som blir gjennomført i begynnelsen av 2006.

Gjennom avtaler legges det opp til en tettere samordning av vernetjenesten med fellerådene.

HMS-avtale

Bispedømmet arbeider med å inngå skriftlig HMS-avtale med alle Fellesrådene, hvor det bla fremgår hvem som har ansvar for internkontrollen i fellesrådsområdet.

Det ble inngått 8 nye avtaler i 2005. Det er opprettet avtaler med halvparten av fellerådene til sammen. Det vil bli tatt ny kontakt felleråd som det ikke er det ikke er inngått avtaler med.

Med opprettelse av prostiene som nye verneområder, er det lagt til rette for et bedre samarbeide mellom embets- og rådsstrukturen.

Sykefravær

Siden bispedømmet ble IA-bedrift 1. januar 2004 er det registrert nedgang i sykefraværet. I 2004 ble sykefraværet redusert med 2,2 prosentpoeng og ytterligere med 2,1 prosentpoeng i 2005. I rapporteringsåret var sykefraværet 4,7 %. Det er særlig registrert nedgang i langtidsfraværet. Én ansatt har gått over på uførepensjon mens det for tre andre er funnet løsninger med 50 % av restarbeidsevnen i stilling. Bispedømmets eksterne IA-konsulent har vært involvert i tre personalsaker.

Vi opplever et behov for å presisere reglene for bruk av egenmelding ved korttidsfravær.

Seniorkurs

Bispedømmet har i 2005 arrangert et 2 dagers seniorseminar for egne ansatte og prester, begynnende fra 58 år, med gode tilbakemeldinger. Moderniseringsdepartementet gav støttet til kurset. Tiltaket må følges opp med ca. 3 års intervaller.

Borg bispedømme ønsker å legge til rette for tilpasninger til de ulike livsfaser, og har vedtatt en egen handlingsplan for seniorpolitikk. Borg bispedømmeråd forplikter seg her til ”aktivt og målrettet legge forholdene til rette for at seniormedarbeiderne, i samsvar med sine egne forutsetninger og kirkens behov, kan gjøre tjeneste til pensjonsalder.”

For å oppnå dette er det bl.a fokusert på følgende elementer: Milepælsamtale, informasjon – som ”Seniorseminar”, tilretteleggingstiltak og overgang til nye stillinger - som for eksempel seniorprest-stillinger eller kombinasjon av uførhet/AFP og deltidsstilling.

Av 131,5 faste stillingsinnehavere, er 47 fra 55 år og eldre. M.a.o. er ca. 36% av våre prester er 55 år eller eldre.

Bispedømmet har i dag 3 personer i seniorpreststillinger. Vi har tre prester som kombinerer uførhet med deltidsstilling og to prester som har søkt reduserte stillinger av ”livsfasehensyn”. Vi registrerer at flere ønsker seg seniorpreststillinger, slippe tyngende ansvar og få anledning til å jobbe innenfor sine kompetanseområder. På dette området utfordres vi av at budsjettet gir liten mulighet for å opprette nye stillinger. Det er enklere for bispedømmet å arbeide med forskjellige alternative tilpasninger innenfor eksisterende stillinger. Vårt IA-arbeide og vår IA-kontakt er sentralt her.

Samling for nytilsatte

Ulike samlinger som samling for nytilsatte, -pensjonister,- ordinerte som ikke er i tjeneste, skal bygge opp om gode relasjoner mellom biskop, administrasjon og medarbeidere. I kompetanse-sammenheng er biskopens samlinger med presteskapet, gjennom pastoraldag, stiftkongress og prestekonvent, være viktig.

Avslutning.

2005 har vært et spennende og krevende arbeidsår i Borg bispedømme. Fokus har vært ledelse og implementering av tjenesteordninger, veiledning, gudstjenestefornyelse og satsing på barne- og ungdomsarbeid. Den økonomiske situasjon for bispedømmerådet har vært god og gjort det mulig å prioritere tiltak innenfor disse områdene.

Ekstra spenning var knyttet og til nominasjonsprosessen og utnevning av biskop til Borg bispestol. Året ble avsluttet med vigslingsgudstjeneste av Helga Haugland Byfuglien og kirkefest for bispedømmet 11. desember.

Ved innledning av den nye året vil biskopen gjennomføre et introduksjonsprogram i bispedømmet og besøke alle prostier og møte presteskap, medarbeidere, ordførere og rådmenn. Et viktig møtepunkt er kursene med de nye menighetsrådene.

I juni 2006 vil et nytt bispedømmeråd være på plass og arbeidet med utforming av et nytt strategidokument for Borg bispedømmeråd og biskop vil ta til. Vårt nåværende

strategidokument har vært et nyttig verktøy for bispedømmerådets virksomhet for inneværende periode, og når våre mål skal formuleres vil erfaringene, forståelsen av menighetens liv og virke være en forutsetning.

Vi takker presteskapet og andre gode medarbeidere og samarbeidspartnere for god innsats i 2005. Sammen står vi overfor nye oppgaver innenfor det kirkelige reformarbeid, stat/kirke - utredning, men først og fremst vil vi være en nærværende kirke for alle.

Fredrikstad, 28. Februar 2006

Helga Haugland Byfuglien
Biskop

Ole Jakob Modalsli
bispedømmerådsleder

Per Johan Bjerkeli
stiftsdirektør